

Звіт
про стратегічну екологічну оцінку
Стратегії розвитку
Біляївської міської територіальної громади
до 2031 року

Біляївка
2021

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року розроблено в рамках проекту «Сприяння стратегічному розвитку територіальних громад малих міст», що реалізується Асоціацією міст України спільно з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) та фінансується Урядом Федеративної республіки Німеччини і Європейським Союзом.

Зміст документу є виключною думкою авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ), Уряду Федеративної республіки Німеччини та Європейського Союзу.

Проект «Сприяння стратегічному розвитку територіальних громад малих міст» має на меті сприяння у розробленні стратегічних та програмних документів територіальних громад малих міст, в тому числі ОТГ, що передбачає комплекс практичних заходів з розроблення проектів стратегій розвитку територіальних громад, планів заходів з їх реалізації та відповідних систем моніторингу.

Стратегічна екологічна оцінка виконана в обсягах, визначених статтею 11 п. 2, 3 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

ЗМІСТ

Вступ	5 стор.
1. Методологія проведення СЕО Стратегії розвитку Біляївської територіальної громади на період до 2031 року	6 стор.
2. Зміст та основні цілі Стратегії розвитку Біляївської територіальної громади на період до 2031 року, та її зв'язок з іншими документами державного планування	9 стор.
3. Характеристика поточного стану довкілля, екологічних проблем, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, та відповідні прогностичні зміни: а) якщо Стратегію не буде затверджено; б) у разі прийняття Стратегії на територіях, які ймовірно зазнають впливу; в) зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	20 стор.
4. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Стратегії та шляхи їх врахування	26 стор.
5. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно)	29 стор.
6. Заходи, які рекомендуються для пом'якшення наслідків виконання Стратегії та покращення стану довкілля в громаді	34 стор.
7. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, за допомогою яких здійснювалася стратегічна екологічна оцінка	37 стор.
8. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії, у тому числі для здоров'я населення	38 стор.
9. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	39 стор.
10. Резюме інформації, передбаченої пунктами 2-9 цієї частини, розраховане на широку аудиторію	39 стор.

Скорочення термінів

ВВП – валовий внутрішній продукт;

ДНЗ – дошкільний навчальний заклад;

ЄС – Європейський Союз;

ЖКГ – житлово-комунальне господарство;

ЗНО – зовнішнє незалежне оцінювання;

Закон - Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»;

Звіт – Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади;

ЗУ – Закон України;

МСБ – малий та середній бізнес;

МТД – міжнародна технічна допомога;

ОДА – обласна державна адміністрація;

ОМС – органи місцевого самоврядування;

ТГ – територіальна громада;

ПТНЗ – професійно-технічні навчальні заклади;

РДА – районна державна адміністрація;

СЕО – стратегічна екологічна оцінка;

Стратегія - Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади;

ТЗ – технічне завдання на проект місцевого розвитку;

ТПВ – тверді побутові відходи;

ЦНАП – центр надання адміністративних послуг

Вступ

12 жовтня 2018 року в Україні було введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» № 2354-VIII, яким запроваджено процедуру стратегічної екологічної оцінки.

Інститут екологічної оцінки є відповіддю на сучасні глобальні екологічні виклики та прийнятим в міжнародній практиці інструментом для врахування екологічних факторів під час підготовки комплексних рішень. Він дозволяє передбачити й запобігти можливим негативним наслідкам для довкілля ще на етапі планування документів, які стосуються соціально-економічного розвитку як країн так і окремих громад.

Обов'язкове застосування такої процедури дає змогу інтегрувати екологічну складову до інших сфер суспільної дійсності, включивши її в документи державного планування. Таким чином на практиці реалізуються принципи сталого розвитку та досягаються задекларовані державою цілі з охорони довкілля, здоров'я та суміжних сфер.

Відповідно до статті 2 Закон регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій території з природоохоронним статусом.

Методологія проведення СЕО Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року

Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) (1999 рік), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015 р.), та Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р Про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Підписавши Угоду про асоціацію України з ЄС, Україна взяла на себе зобов'язання щодо наближення природоохоронного законодавства до Директив ЄС.

На виконання міжнародних зобов'язань, що випливають, із ратифікованих Верховною Радою України, Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) та вищезгаданих міжнародних документів в Україні було прийнято низку нормативних актів.

18 грудня 2017 року набув чинності Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», яким ліквідовувалася система проведення екологічної експертизи та запроваджувався новий документ - висновок з оцінки впливу на довкілля (ОВД). ОВД необхідна при прийнятті рішення про «планову діяльність», а саме: будівництво, реконструкцію, технічне переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідацію (демонтаж) об'єктів, інше втручання в природне середовище.

20 березня 2018 року було прийнято Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Законом встановлено сферу застосування та порядок здійснення стратегічної екологічної оцінки (СЕО), механізм проведення транскордонних консультацій, інформування про прийняте рішення та моніторингу впливу виконання документа державного планування на довкілля.

На виконання п.6 та п.7 ч.1 ст. 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. № 296, затверджено «Методичні рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».

Дана методологія ґрунтується на згаданих нормативних документах та враховує попередній досвід проведення в Україні стратегічної екологічної оцінки стратегій регіонального розвитку.

Етапи проведення СЕО Стратегії розвитку Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» СЕО Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року було здійснено поетапно:

Етап 1	Визначення обсягу СЕО.
Етап 2	Складання звіту про СЕО:
	а) аналітична робота: аналіз контексту планування, аналіз поточного стану довкілля, цільовий аналіз;
	б) складання звіту оцінка наслідків реалізації Стратегії, оцінка альтернативних сценаріїв, рекомендації щодо пом'якшення впливу на

	довкілля, у т.ч. здоров'я населення, та заходи із запобігання несприятливому впливу.
Етап 3	Проведення громадського обговорення та консультацій.
Етап 4	Врахування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій.
Етап 5	Інформування про затвердження Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року.
Етап 6	Моніторинг наслідків виконання Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року.

Основні принципи, підходи та інструменти під час здійснення СЕО

Під час проведення СЕО Робоча група з підготовки Стратегії виходила з того, що проект Стратегії розроблявся на принципах забезпечення сталого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. До складу Робочої групи з підготовки проекту Стратегії були включені фахівці, які володіють знаннями в сфері охорони довкілля, здоров'я, землевпорядкування, енергоефективності. Тому зазначені підходи зі збереження природних ресурсів, розвитку енергоефективності значною мірою відображені в розробленому документі.

Водночас, проводячи СЕО проекту Стратегії, Робочою групою вивчалися екологічна проблеми ТГ та розглядалися їх можливі шляхи вирішення, що дозволять забезпечити досягнення цілей державної екологічної політики.

Використовувалися індикатори сталого розвитку, які містяться Глобальних Цілях Сталого розвитку до 2030 року (затверджено на Саміті ООН зі сталого розвитку в 2015 році) та 86 завдань національного розвитку зі 172 показниками для їх моніторингу та якісні й кількісні показники для оцінки реалізації державної екологічної політики, які розроблені на підставі вищезгаданих міжнародних зобов'язань, які включені до Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Варто зауважити, що Робочою групою брався до уваги Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» № 2697-VIII, незважаючи на те, що його введення в дію відбудеться 1 січня 2020 року. Проте Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року є документом державного планування розрахована на довгостроковий період до 2031 року й її цілі в екологічній сфері мають корелюватися з довгостроковими завданнями державної політики в сфері охорони довкілля та здоров'я, зафіксованих в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року.

Робочою групою здійснювався прогноз наслідків реалізації Стратегії, основною метою якого є оцінка можливої реакції навколишнього природного середовища на прямий чи опосередкований вплив людини, вирішення задач раціонального природокористування у відповідності з очікуваним станом природного середовища. Для здійснення стратегічної екологічної оцінки використовувалися логічні та формалізовані методи прогнозування. Всі припущення, які були зроблені в разі, коли бракує конкретних показників, носять консервативний характер (для врахування найгіршого з імовірних варіантів впливу).

Також на різних етапах проведення СЕО використовувалися різні методи аналізу: на етапі збору й опрацювання інформації - аналіз поточного стану довкілля і тенденцій його зміни, аналіз контексту планування, цільовий аналіз, на етапі складання Звіту та підготовки

рекомендацій – проводилася оцінки наслідків виконання Стратегії для довкілля, враховуючи потенційно можливі кумулятивні ефекти від реалізації документу.

Для підготовки Звіту використовувалася така інформація:

- інформацію, яка міститься в інших законодавчих актах і має відношення до проекту Стратегії,
- статистичну інформацію щодо району планованої діяльності;
- дані моніторингу існуючого стану довкілля (кліматичні, метеорологічні, гідрологічні спостереження, дані про фонове забруднення та ін.);
- статистику захворюваності місцевих жителів;
- іншу доступну інформацію.

Також було проведено опитування щодо основних складових екологічної ситуації територіальної громади, зокрема: діяльності екологічно небезпечних об'єктів, основних екологічних проблем територіальної громади, головних забруднювачів атмосферного повітря, водних ресурсів, територій, стану екологічного управління та екологічної культури, поводження з побутовими відходами, впливу екологічних факторів на здоров'я населення, радіаційної безпеки територій тощо, й опрацьовано його результат.

2. Зміст та основні цілі Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року, та її зв'язок з іншими документами державного планування

2.1. Зміст та мета Стратегії

Проект Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року підготовлений з урахуванням основних напрямів розвитку України, задекларованих Указом президента України "Про Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020», від 12 січня 2015 року, розроблено та буде реалізовано на основі системи взаємопов'язаних документів: Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації; Комплексної стратегії розвитку Одеської області до 2027 року та Плану заходів з її реалізації.

Стратегія розвитку Біляївської МТГ до 2031 року відповідає стратегічним цілям Комплексної стратегії розвитку Одеської області до 2027 року, спрямованої на рівномірний розвиток території.

Заходи з розробки проекту Стратегії розвитку Біляївської МТГ до 2031 року реалізовано відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки», постанови Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів», Наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 року N 79 «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації», Стратегії розвитку Одеської області до 2027 року.

Обґрунтування положень Стратегії розвитку громади здійснено на основі статистичних показників розвитку України, Одеської області та аналітичної й оперативної інформації

управлінь і відділів міської ради, райдержадміністрацій, аналітичних досліджень і прогнозних розрахунків, чинних законодавчих і нормативних актів Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, місцевих органів влади з урахуванням міжнародних правових актів і міжнародних угод.

Мета Стратегії розвитку громади полягає у визначенні, що саме потрібно зробити для Біляївської громади, щоб вона розвивалася у напрямі інновацій та розвитку в усіх сферах життя, підвищення конкурентоспроможності.

Сталий розвиток об'єднаної громади ґрунтуватиметься на Стратегії, розробленій за участі представників громади із залученням фахівців.

Стратегічне бачення Біляївської міської територіальної громади:

Місія громади: Згуртована громада відповідальних та ініціативних людей, в якій комфортно жити і яка дбає за наступні покоління.

Громада - немов писанка, немов краплина цілющої води – світла, чиста, натхненна. Її містечка - сім придністровських перлин, що дарують упевненість у майбутньому.

Біляївська громада - згуртована, дружна, щаслива із доходами на одного мешканця вище середнього по області.

Територія без окраїн – охайна, завітчана, освітлена, екологічно дружна.

Готова прийняти 30000 мешканців та 10000 туристів щороку без загрози довкіллю.

З робочими місцями для усіх охочих та умовами для відпочинку усієї родини.

З умовами для зручного сполучення зі світом та онлайн- зайнятості. Сталий розвиток об'єднаної громади ґрунтуватиметься на Стратегії, розробленій за участі представників громади із залученням фахівців.

Стратегією передбачено, що Біляївська територіальна громада як молоде об'єднання, має розвиватися, враховуючи особливості розвитку населених пунктів, зберігати ідентичність кожного населеного пункту, оптимально використовувати ресурси та створювати умови для реального покращення послуг для населення на всій території громади.

Стратегією визначено критерії розвитку:

- зручна для життя: гарантовано отримані гарантовані послуги.
- приємна для відпочинку – принади незайманої природи
- унікальні можливості для бізнесу - переваги активного міста із вигодами провінції
- відкрита і комунікабельна, готова до інноваційного управління та створення умов для кожного громадянина
- охоплення інтернетом – 100%
- рівень енергозбереження порівняно із 2020 роком – 60%
- середній дохід на душу населення - не нижче рівня м. Одеси
- достойні умови життєдіяльності.

2.2. Зв'язок Стратегії з іншими документами державного планування

Стратегію розвитку Одеської області до 2027 року було затверджено рішенням обласної ради від 03.03.2020 р № 1228-VII.

Стратегія розвитку Одеської області передбачає значне підвищення ролі територіальних громад у стратегічному плануванні та реалізації проектів розвитку. Розроблена на засадах

сталості, принципах екологічної та демографічної безпеки, Стратегія відповідає потребам і очікуванням територіальних громад Одеської області.

Основна ціль Стратегії – створення умов для зростання і збільшення інвестицій у економіку регіону, підвищення рівня та якості життя населення з максимальною екологічною безпекою та збереженням культурної спадщини.

Кабінетом Міністрів України внесені змін до Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, які затверджені постановою від 14 листопада 2018 року №959. Зазначені зміни передбачають застосування підходів смарт-спеціалізації до підготовки регіональної стратегії розвитку.

Основний принцип смарт-спеціалізації полягає у фокусуванні знань та їх поєднанні з обмеженою кількістю пріоритетних видів економічної діяльності для того, щоб регіони стали конкурентоспроможними в світовій економіці. Розробка Стратегії є важливим інструментом налагодження партнерства між обласною державною адміністрацією, обласною радою, вищими навчальними закладами, широким колом громадських організацій та бізнесом, аби стратегічний документ став надбанням усіх зацікавлених сторін, щоб згодом забезпечити суспільну підтримку реалізації заходів та проектів з Плану реалізації Стратегії.

Стратегія визначає три основні стратегічні підходи, що закладають підвалини ефективного розвитку області:

- висхідний підхід до консолідації можливостей економіки, територій і людей;
- засвоєння методів, механізмів та інструментів стратегічного планування із застосуванням практики ЄС, які регулюють освоєння коштів структурних фондів;
- налагодження системи взаємопов'язаних операційних програм для впровадження Стратегії в рамках середньострокових планів її реалізації.

Реалізація Стратегії має на меті перетворити економіку області на сучасну, базовану на інноваціях, активності підприємців економіку, що ґрунтується на оптимальному розміщенні економічних суб'єктів та ощадливому використанні природних ресурсів регіону.

Стратегічна місія: примножити економічне багатство області та конвертувати його в комфортні та безпечні умови проживання її мешканців

Стратегічне бачення: Дніпропетровська область у 2020 році: провідний регіон України, де економічне зростання є інструментом перетворення області у край, де людям комфортно та безпечно жити і працювати, де для жителів міських та сільських територій створено умови для самореалізації, а збереження довкілля є природною потребою людини

Стратегією розвитку Дніпропетровської області на період до 2020 року передбачені наступні стратегічні цілі:

Стратегічний пріоритет 1. **НОВИЙ СОЦІАЛЬНОГУМАНІТАРНИЙ РОЗКВІТ**

Стратегічний пріоритет 2. **ЕКОТРАНСФОРМАЦІЯ**

Стратегічний пріоритет 3. **ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА**

Стратегічний пріоритет 4. **ЕФЕКТИВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР**

Стратегічний пріоритет . ФОРМУВАННЯ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙ ЕКСПОРТНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ

Стратегічні напрями, визначені Стратегією розвитку Біляївської територіальної громади, сформовано відповідно до цілей Стратегії розвитку Одеської області.

Впровадження Стратегії розвитку Біляївської громади сприятиме виконанню Стратегії розвитку Одеської області та забезпечить: покращення якості життя кожного члена суспільства, стабільне зростання людського капіталу, підвищення конкурентоспроможності економіки громади та розвиток нових місцевих і регіональних продуктів і послуг, зокрема у сфері рекреації та туризму, покращення стану навколишнього середовища.

2.3. Стратегічні напрями, оперативні цілі та завдання Стратегії.

Способом досягнення Бачення громади є обрані на підставі проведеного соціально-економічного аналізу, SWOT-аналізу, опитування громадян наступні стратегічні напрями.

- **А. Екологічно дружна громада. Збереження та розвиток природних ресурсів**
- **В. Забезпечення рівної доступності усього спектру послуг в громаді**
- **С. Унікальні умови для «зеленої» економіки майбутнього з розвинутою інфраструктурою та логістикою.**

Схема Стратегії розвитку Біляївської об'єднаної територіальної громади

Згуртована громада відповідальних та ініціативних людей, в якій комфортно жити і яка дбає за наступні покоління

СТРУКТУРА СТРАТЕГІЧНИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ЦІЛЕЙ

Стратегічні напрями	Стратегічні цілі	Оперативні цілі/проекти
А. Екологічно дружна громада. Збереження та розвиток природних ресурсів	А.1. Енергоощадна громада	А.1.1. Формування системи енергоменеджменту А.1.2. Енергоефективне освітлення населених пунктів А.1.3. Енергоефективні об'єкти соціальної сфери громади та житловий фонд. А.1.4. Розширення джерел енергоресурсів для громади
	А.2. Ефективне та ресурсощадне цілодобове водопостачання	А.2.1. Управління водними ресурсами громади, забезпечення обліку водопостачання. А.2.2. Розвиток мереж технічного водопостачання та зрошення для сільгоспвиробництва. А.2.3. Розвиток системи каналізування населених пунктів громади
	А.3. Утилізація 100% ТПВ	А.3.1. Формування та виконання схеми поводження з ТПВ А.3.2. Розширення можливостей комунального підприємства з поводження з ТПВ
	А.4. Збереження та раціональне використання об'єктів заліснення	А.4.1. Визначення статусу об'єктів заліснення, забезпечення охорони. А.4.2. Розвиток зелених зон. А.4.3. Збереження та розвиток лісозахисних смуг
В. Забезпечення рівної доступності до усього спектру послуг в громаді	В.1. Управління організаційною ефективністю.	В.1.1. Підвищення ефективності адміністративних послуг на основі сучасних технологій та партнерства. В.1.2. Залучення громадськості до управління громадою, зокрема молоді В.1.3. Розвиток ЦНАП та віддалених робочих місць для нього на основі діджиталізації. В.1.4. Розробка та впровадження стандартів надання послуг

	В.2. Просторовий розвиток громади на основі безпеки та інклюзії	В.2.1. Унормований, зрозумілий для мешканців простір громади В.2.2. Формування привабливих публічних просторів В.2.3. Безпечна територія громади. В.2.4. Розвиток системи сполучення в громаді. В.2.5. Формування та розвиток майданчиків під будівництво житла.
	В.3. Забезпечення рівного доступу до освітніх, медичних, соціальних, культурних послуг	В.3.1. Інклюзивний та високоефективний освітній, культурний, спортивний простір В.3.2. Транспортне забезпечення освітнього процесу В.3.3. Розбудова ефективної системи надання медичних послуг

СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ А. Екологічно дружна громада. Збереження та розвиток природних ресурсів

Стан довкілля обумовлюється впливом на нього суб'єктів природокористування і взагалі життєдіяльності усіх поселень громади. Відповідно, інтегрований еколого-економічний ефект природоохоронних заходів залежить від послідовності і результативності дій усіх суб'єктів діяльності, а також від ефективності системи управління в цій сфері.

Для Біляївської громади та Одещини загалом надзвичайно важливим є збереження запасів прісної

С. Унікальні умови для «зеленої» економіки майбутнього з розвиненою інфраструктурою та логістикою.	С.1. Рівний доступ для підприємництва до ресурсів та інформації.	С.1.1. Формування баз даних ресурсів громади С.1.2. Підтримка місцевого виробника та розвиток інфраструктури підтримки бізнесу С.1.3. Біляївська громада – місце молодіжних ініціатив: приходь і роби.
	С.2. Забезпечення умов для розвитку туризму.	С.2.1. Розвиток туристичної інфраструктури С.2.2. Маркетинг та просування туристичних можливостей і продуктів С.2.3. Створення унікальних туристичних продуктів
	С.3. Підтримка місцевого сільськогосподарського виробника, сільськогосподарської переробки та аквакультури	С.3.1. Розвиток логістичних можливостей громади С.3.2. Розбудова тематичних кластерів С.3.3. Підтримка розвитку аквакультури

води у Дністрі та його притоках, зниження рівня антропогенного, техногенного навантаження на навколишнє середовище. Тому особлива увага має приділятися екологічно безпечному господарюванню як суб'єктів підприємницької діяльності, так і системи надання комунальних послуг населенню.

Тому у найближчі періоди розвитку громади буде встановлено та забезпечено досягнення низки показників якості довкілля. Через реалізацію стратегічних та оперативних цілей. Буде забезпечено скорочення негативних впливів на довкілля за умови потенційного збільшення населення.

Схема Стратегічних, оперативних цілей за напрямом А.

А. Екологічно дружна громада. Збереження та	А.1. Енергоощадна громада	А.1.1. Формування системи енергоменеджменту
		А.1.2. Енергоефективне освітлення населених пунктів
		А.1.3. Енергоефективні об'єкти соціальної сфери громади

розвиток природних ресурсів		та житловий фонд. A.1.4. Розширення джерел енергоресурсів для громади
	A.2. Ефективне та ресурсоощадне цілодобове водопостачання	.2.1. Управління водними ресурсами громади, забезпечення обліку водопостачання. A.2.2. Розвиток мереж технічного водопостачання та зрошення для сільгоспвиробництва. A.2.3. Розвиток системи каналізування населених пунктів громади
	A.3. Утилізація 100% ТПВ	A.3.1. Формування та виконання схеми поводження з ТПВ A.3.2. Розширення можливостей комунального підприємства з поводження з ТПВ
	A.4. Збереження та раціональне використання об'єктів заповідності	A.4.1. Визначення статусу об'єктів заповідності, забезпечення охорони. A.4.2. Розвиток зелених зон. A.4.3. Збереження та розвиток лісозахисних смуг

СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ В. Забезпечення рівної доступності до усього спектру послуг в громаді.

Основним принципом децентралізації влади в Україні є запровадження принципу субсидіарності у сфері надання соціальних послуг. Наближення послуги до громадянина має бути забезпечено шляхом формування оптимальної мережі соціально-культурних закладів, які забезпечуватимуть як доступність послуг, так і їх якість.

Нині в країні здійснюється широкомасштабна робота, спрямована на вироблення стандартів з надання соціальних послуг (освіта, охорона здоров'я, соціальний захист населення), адже доступність та якість послуг має забезпечуватися стандартами, де визначено мінімальний гарантований державою пакет.

В умовах ринкової економіки та проведення реформ стандартизація виконує три основні функції:

- 1) економічну – сприяння ефективному використанню фінансових ресурсів;
- 2) соціальну – підвищення якості надання послуг;
- 3) комунікативну – досягнення взаєморозуміння в суспільстві через обмін інформацією.

У громаді буде поступово сформовано таку систему надання освітніх, медичних, соціальних, адміністративних послуг, які б відповідали стандартам.

Розбудова ефективного місцевого самоврядування забезпечуватиметься шляхом стимулювання до розвитку громадянського суспільства, активізації молоді та активного залучення до прийняття управлінських рішень активних громадян.

Запровадження інструментів відкритого врядування, осучаснення просторів прийому громадян в комунальних закладах, орієнтованих на комфортність та доступність людей із інвалідністю, запровадження гендерних підходів у залученні громадськості до прийняття рішень - це ті інструменти, які посилять ефективність комунікації із громадянами та розширять їх можливості в активному суспільному житті.

Структура стратегічних, оперативних цілей за напрямом В.

В. Забезпечення рівної доступності до усього спектру послуг в громаді	В.1. Управління організаційною ефективністю.	В.1.1. Підвищення ефективності адміністративних послуг на основі сучасних технологій та партнерства. В.1.2. Залучення громадськості до управління громадою, зокрема молоді В.1.3. Розвиток ЦНАП та віддалених робочих місць для нього на основі діджиталізації. В.1.4. Розробка та впровадження стандартів надання послуг
	В.2. Просторовий розвиток громади на основі безпеки та інклюзії	В.2.1. Унормований, зрозумілий для мешканців простір громади В.2.2. Формування привабливих публічних просторів В.2.3. Безпечна територія громади. В.2.4. Розвиток системи сполучення в громаді. В.2.5. Формування та розвиток майданчиків під будівництво житла.
	В.3. Забезпечення рівного доступу до освітніх, медичних, соціальних, культурних послуг	В.3.1. Інклюзивний та високоефективний освітній, культурний, спортивний простір В.3.2. Транспортне забезпечення освітнього процесу В.3.3. Розбудова ефективної системи надання медичних послуг

СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ С Унікальні умови для «зеленої» економіки майбутнього та туризму з розвинутою інфраструктурою та логістикою.

Одним із пріоритетів розвитку громади є стимулювання та підтримка розвитку підприємництва дуже важливого елементу підвищення заможності та зростання рівня умов життя мешканців громади.

Біляївська громада може розвивати лише чисті виробництва та безпечну логістику, за структурою економіки вона є аграрно-промисловою, причому промисловий сектор – це виробництво води – підготовка водних ресурсів до водоподачі.

Для місцевого бізнесу логістика є «рушійною силою», яка може ініціювати структурні зрушення місцевого агропромислового комплексу та туризму по всьому ланцюгу галузей і дозволить за рахунок мобілізації власних фінансових ресурсів і при мінімальних державних інвестиційних ресурсах отримати у короткий час високу віддачу.

Для бізнесу громади надважливі складові логістичної діяльності (транспортування, складування, утримання і управління запасами матеріальних цінностей, розміщення і робота із замовленнями, розміщенні складських приміщень, придбання і доставка матеріалів, взаємодія з різними посередниками.

Можливим новим напрямом підприємництва, який відповідає сучасній структурі економіки Біляївської громади, буде виробництво обладнання для агропромислового комплексу, включаючи системи крапельного зрошення та систем для вирощування рослин в умовах закритого ґрунту.

Одним із способів сприяння розвитку в даному напрямі буде підготовка майданчиків для будівництва та оснащення сучасних логістичних центрів і агроіндустріальних парків для забезпечення зберігання та транспортування вантажів залізничним і автомобільним транспортом.

Важливою складовою розвитку громади буде зелений туризм, зважаючи на близькість до Національного парку та наявність на території унікальних природних та етнографічних об'єктів.

Структура стратегічних, оперативних цілей за напрямом С.

С. Унікальні умови для «зеленої» економіки майбутнього з розвиненою інфраструктурою та логістикою.	С.1. Рівний доступ для підприємництва до ресурсів та інформації.	С.1.1. Формування баз даних ресурсів громади С1.2. Підтримка місцевого виробника та розвиток інфраструктури підтримки бізнесу С.1.3. Біляївська громада – місце молодіжних ініціатив: прихोдь і роби.
	С.2. Забезпечення умов для розвитку туризму.	С.2.1. Розвиток туристичної інфраструктури С.2.2. Маркетинг та просування туристичних можливостей і продуктів С.2.3. Створення унікальних туристичних продуктів
	Стратегічна ціль С.3. Підтримка місцевого сільськогосподарського виробника, сільськогосподарської переробки та аквакультур	С.3.1. Розвиток логістичних можливостей громади С.3.2. Розбудова тематичних кластерів С.3.3. Підтримка розвитку аквакультури

1. Характеристика поточного стану довкілля, екологічних проблем, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я, та відповідні прогностичні зміни:

а) якщо Стратегію не буде затверджено;

**б) у разі прийняття Стратегії на територіях, які ймовірно зазнають впливу;
в) зокрема щодо територій з природоохоронним статусом**

Загальна характеристика територіальної громади

Біляївська міська територіальна громада згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Одеського району Одеської області.

Адміністративний центр громади - м.Біляївка, на відстані 49 км. від обласного центру - міста Одеса. Територія громади – 395, 6 км². Населення громади налічує 22712 осіб.

Біляївська міська громада створена в складі Біляївського району рішенням Одеської обласної ради від 12 серпня 2015 року в рамках адміністративно-територіальної реформи 2015—2020 років. Перші вибори відбулися 25 жовтня 2015 року. До складу громади увійшли Біляївська міська рада і Майорівська сільська рада. 28 січня 2016 місто Біляївка (а відповідно і громада) дістало статус міста обласного значення.

Від 6 вересня 2019 року прийнято рішення про приєднання до громади Мирненської сільської ради. Відповідно до постанови від 17 липня 2020 року територіальна громада була ліквідована, разом із відповідними сільськими радами, і в свою чергу утворена Біляївська міська територіальна громада у складі новоутвореного Одеського району (17 липня 2020 року згідно розпорядження КМУ від 12 червня 2020 р.) вирішено приєднати до громади Граденицьку і Кагарлицьку сільські ради.

Таким чином, населені пункти громади : м. Біляївка, сел. Мирне, с.Широка Балка, с.Градениці, с.Кагарлик, с. Майори, с.Повстанське.

Через територію громади проходять дві траси міжнародного значення, що створює передумови для розвитку логістичних потужностей.

Безпосередньо місто Біляївка розташоване у дельті р.Дністер, на державному кордоні з республікою Молдова, в екологічно чистій зоні. Найбільший населений пункт Біляївської громади, його адміністративний, економічний, культурно-освітній центр. Територія міста прилягає до Нижньодністровського національного природного парку загальна площа якого - 21311 га.

На території міста знаходиться унікальне підприємство ТОВ «Інфоксводоканал» ВОС «Дністер», яке забезпечує водопостачання значної частини Одеської області. Саме ця особливість визначає місію громади, як хранительки чистоти та безпеки питної води для більшості населених пунктів Одеської області.

Незважаючи на адміністративну перебудову, більшість населених пунктів громади демонструють стабільний розвиток протягом тривалого часу. Точками зростання громади є м. Біляївка та сел. Мирне. Особливістю економіки є впровадження сучасних технологій та виробництв в сфері сільського господарства, аквакультури. Громада має перспективи для розвитку туризму.

Характеристика економіки громади

Стратегічно важливим для розвитку економіки, наповнення міського бюджету, забезпечення зайнятості населення є діяльність промислових підприємств, якими забезпечується значний обсяг валової промислової продукції, на території Біляївської міської ради. За 2021 році промисловими підприємствами Біляївської міської ради планується реалізувати промислової продукції майже на 72 млн.грн. Продукція підприємств промисловості є конкурентоспроможною і користується попитом на ринках.

Станом на 01.10.2021 року свою діяльність здійснюють 474 юридичних осіб (за даними державного реєстратора). Порівняно з аналогічним періодом минулого року чисельність діючих підприємств зросла на 0,9%. Серед них малих та середніх підприємств – 317.

Кількість фізичних осіб підприємців, зареєстрованих на території громади станом на 01.10.2021р. складає 1002, що на 2,1% більше показника 2020 року. За інформацією Статуправління основними видами діяльності бюджетотворюючих фізичних осіб-

підприємців на території громади стали: вантажний автомобільний транспорт, діяльність страхових агентів та брокерів, електромонтажні роботи, посередництво у торгівлі паливом, металами та промисловими хімічними речовинами, оптова торгівля продуктами харчування. Середньооблікова кількість штатних працівників підприємств, установ, організацій та їхніх відокремлених підрозділів із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб у I півріччі 2021 року становила 3309 осіб, що становить 1,0% загальної кількості працівників області.

Головним завданням розвитку економіки міської ради залишається розвиток малого підприємництва, подальше зростання промислових обсягів виробництва в цілому та по її окремих галузях, покращення фінансового стану підприємств. Стимулюючими факторами у нарощуванні потенціалу економіки міської ради у 2022-2024 роках стануть: запровадження конкурентних переваг інституційної, регуляторної, фіскальної, інфраструктурної продукції та її експорт, залучення приватних інвесторів сучасної індустріальної та інноваційної інфраструктури, яка відповідатиме вимогам українських та закордонних інвесторів.

Фізико-географічна характеристика громади

Землі Біляївської територіальної громади розташовані в дельті річки Дністер, за 40 км на захід від обласного центру - міста Одеса. Залізнична станція с.Вигода знаходиться на відстані 13 км від м.Біляївка (центру громади).

Структура земельного та лісового фонду Біляївської громади

Вид земель	площа (га)
сільськогосподарські угіддя, всього:	27529
рілля	24943
землі запасу	1803
пасовища	1113
лісовий фонд, всього:	2282
лісових насаджень	2226
лісосмуг	479

Загальна характеристика земель громади

Показник	Одиниця виміру	2021
Площа населених пунктів разом	га	3496
Площа сільськогосподарських земель, всього	га	27529
з них: рілля	га	24943
перелоги	га	-
багаторічні насадження	га	1473
сіножаті	га	0
пасовища	га	1113

Землі для садівництва	га	120
Землі для городництва	га	136,77
Зрошені землі	га	-
Землі природо-охоронного призначення	га	31,4
Землі оздоровчого призначення	га	-
Землі рекреаційного призначення	га	40,4705
Землі історико-культурного призначення	га	0,0355
Землі запасу	га	1803
Землі резервного фонду	га	-

Загальна площа земель становить 39582,0 га, з яких сільськогосподарського призначення 27529,0 га, тобто біля 69,55% всього земельного фонду займають площі, зайняті сільськогосподарським виробництвом, що бачимо у структурі земельного фонду:

В структурі економіки переважає виробництво води питної, сільське господарство – переробка сільгосппродукції, оптова та роздрібна торгівля.

Біляївка розташована на річці Турунчук у дельті р. Дністер, недалеко від Дністровського лиману, в екологічно чистій зоні, на лівому березі нижнього Дністра. Дельта Дністра – унікальна екосистема Причорномор'я України. У районі міста Біляївки тече річка Турунчук. На відстані 4 км її русло входить у зону заповідної території «Дністровські плавні».

На території Біляївського, Білгород-Дністровського та Овідіопольського районів Одеської області створено Нижньодністровський національний природний парк, загальна площа земель якого складає 21 311 га.

Багаточисленні озера, зокрема, Біле, Тудорово, Путрово, Писарське, Кругле, Драган багаті на рибу та раки. Найвідоміше своєю красою озеро Біле (довжина близько 1,7 км, ширина – 0,8 км) є місцем лілій білощокіх качок, лебедів-шипунів та пеліканів.

Неодамбований простір між Турунчуком та Дністром є плавнями, зарослими очеретом та чагарником. Заплава низини Дністра широка (до 16 км), зрізана численними протоками, озерами, старицями, поросла очеретом та кущами. Дністер, падаючи в Дністровський лиман, будує лопатоподібну дельту та має мілководний піщаний бар. Його води у дельті розтікаються по придністровським плавням, по Біляївській заплаві.

Ділянки суходолу, що здіймаються посеред водяних просторів, – плавуні, які приваблюють для гніздування рідкісного виду птиці Північного Причорномор'я – сірого гуся. Часті гості плавунів – європейська норка та єнотовидна собака. Тут також розташувалось ціле пташине царство дрібних чапель. Ці чаплі, квакви, нічні чаплі та білий баклан занесені до Червоної Книги України. Та, беззаперечно, найгарніші тут каравайки, що мають окрас червоно-коричневого кольору з фіолетовим відблиском, а крила та частина спини мають червоно-синій відлив.

Численні озера з'єднуються живописними протоками. Зокрема, в глибині озера Біле панує дивна рослина – водяний горіх або чіліма. А сусідська протока веде до чудового озера Квашино – невеличкого, але дуже глибокого – до 4 метрів і з такою чистою прозорою водою, що дно побачити легко.

Ґрунтовий покрив

Ґрунтовий покрив Біляївської ОТГ характеризується відносною однорідністю, що обумовлено її геоморфологічними особливостями. Аналіз ґрунтових умов приводиться за матеріалами “Укрземпроекту”. Ґрунтовий покрив території Біляївської ОТГ представлений переважно чорноземами. Рельєф території міста рівнинний. Для створення системи зелених насаджень дані ґрунтові умови досить складні і потребують застосування широкого комплексу агротехнічних заходів при формуванні комплексної зеленої зони населених пунктів.

Документація з інвентаризації земель громади не проводилась, межі території громади не встановлені. Відсутні плани і програми щодо цінних чи вразливих районів.

Документів стосовно територіального планування, саме: схем планування території, зонінг, правил забудови відсутні. Генеральний план потребує розробки згідно з новими будівельними нормами та потребами населення.

За оцінкою установ НАН України за ступенем забруднення майже вся територія Одеської області належить до категорії забруднених. Така незадовільна екологічна ситуація в регіоні негативно впливає на здоров'я населення та демографічну ситуацію, для якої сьогодні характерним є зниження народжуваності, зростання загальної смертності та погіршення епідеміологічного стану.

Північна та центральна частини території характеризуються обмеженими запасами води, а південь та захід, які тяжіють до річок Дністер та Дунай, мають великий запас води. На території Одеської області розташовано 5732 артезіанських свердловин та 195 шахтних колодязя. Однак, забезпеченість підземними водами якісною питною водою у цілому по області становить близько 30 %. Питне водопостачання області майже на 80 % забезпечується за рахунок поверхневих джерел, тому якість води у поверхневих водних об'єктах є вирішальним чинником санітарного та епідеміологічного благополуччя населення. На території Нижньодністровського національного природного парку визначено 566 видів судинних рослин, що належать до 294 родів, 92 родин.

Флора території дельти Дністра володіє цілим рядом ознак і властивостей, що мають господарське значення. До рослин з корисними властивостями відносяться: кормові - 256 вид, лікарські - 365, медоносні - 166, перганосні – 10, декоративні - 178, харчові - 150, пряноароматичні – 6, технічні - 82, ефіроолійні - 111, жиролійні - 120, фарбувальні - 87, сапоніноносні – 72. Бур'янові рослини налічують 199 видів, отруйні – 66 видів. До широко поширених рослин відносяться верби біла і трехтичинкова, ожина сиза, очерет звичайний, рогіз вузьколистий, війник наземний, пирій повзучий, сусак парасольковий, водяний горіх, сальвінія плаваюча, ряска мала, рдесник пронизанolistий і гребінчастий, валліснерія спіральна, кушир темно-зелений, латаття біле, сама велика в Європі плантація глечиків жовтих та інші.

На території Нижньодністровського національного природного парку відмічено 31 рідкісний вид рослин з 28 родів та 24 родин. Чотири види рослин занесено до Європейського червоного списку: пустельниця головчаста, кушир донський, щавель український, кропива київська.

До Зеленої книги України включено п'ять формацій рідкісних водних рослин – глечика жовтого, латаття білого, плавуна щитolistого, сальвінії плаваючої та горіха плаваючого.

Одеська область – регіон, що виділяється у господарському комплексі України своїми транспортно-розподільчими функціями, розвиненою промисловістю, інтенсивним сільськогосподарським виробництвом. Загальна кількість підприємств, що у процесі діяльності впливають на стан атмосферного повітря складає понад 3000 суб'єктів

господарювання. Протягом 2018 року у повітряний басейн області від стаціонарних джерел надійшло 37,412 тис. тонн шкідливих речовин, що на 26,4 % більш ніж у 2017 році.

Найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря мають підприємства, які виробляють та розподіляють, електроенергію, газ та воду – 54 %, підприємства, які займаються наземним і трубопровідним транспортом – 8 %, підприємства які займаються виробництвом харчових продуктів – 8 % від загальних викидів стаціонарними джерелами по області.

Тенденція до стійкого збільшення навантаження на повітряний басейн області встановилася протягом останніх п'яти років. Загальний стан атмосферного повітря в межах області продовжує погіршуватись.

Земельні ресурси громади перебувають під значним антропогенним та техногенним навантаженням. Значний вплив на стан земельних ресурсів також здійснює екстенсивне сільське господарство, що використовує монокультури й не застосовує принципи сівозміни для збереження родючості ґрунтів. На території громади інтенсивність сільськогосподарського використання земель становить 100%, недостатня культура ведення сільськогосподарських робіт спричиняє зниження родючості ґрунтів.

Основними проблемами у сфері охорони довкілля громади є високе екологічне навантаження на одиницю площі; забрудненість повітря; нагромадження промислових та твердих побутових відходів; значна кількість порушених промисловістю земель, що не використовуються. Екологічні проблеми мають безпосередній вплив на стан здоров'я населення області, викликаючи респіраторні, кишкові, ракові захворювання та обумовлюючи високу смертність.

Складовими значного природньо-ресурсного потенціалу території Біляївської територіальної громади є:

- Екологічна безпека - один з двох екологічно чистих районів області
- Рекреаційний потенціал місцевості
- Розташування центру громади та с.Градениці біля річки
- Межування з Нижньодністровським національним природним парком.
- Родючі землі високої якості.
- Гарні краєвиди.

На стан природньо-ресурсного потенціалу впливають такі негативні фактори:

- Зношеність інженерних мереж, зокрема водопостачання та водовідведення.
- Низька енергоефективність будівель соціальної сфери, відсутня система енергоменеджменту.
- Необлаштованість прибережних смуг.
- Відсутність меліорації та сівообороту у сільському господарстві – немає систем контролю за використанням земель.
- Слабке освітлення громади.
- Відсутність системи управління відходами.

За результатами опитування місцевих експертів екологічні проблеми:

- в сфері збереження водних ресурсів: цвітіння заплав та природних каналів річки Дністер та забруднення її зливними водами вище за течією, внаслідок аварійності очисних споруд, замулення природних каналів, незадовільна робота очисних споруд;

- в сфері охорони атмосферного повітря: забруднення повітря CO₂ в результаті роботи підприємств громади;
- в сфері збереження біорізноманіття: відсутність планів чи програм щодо цінних чи вразливих районів, зокрема, ландшафтів, які мають визнаний національний чи міжнародний охоронний статус;
- в сфері забезпечення населення якісною питною водою – джерела питної води більшої частини Одеської області знаходяться на території громади у м. Біляївка;
- в сфері управління відходами: відсутність полігону твердих побутових відходів, наявність несанкціонованого сміттєзвалища, незадовільний стан обізнаності мешканців громади щодо належного поводження з відходами, відсутність співробітництва між громадами в сфері екологічного управління.

На здоров'я населення значний вплив мають такий екологічний фактор як рослини-алергени:

Чинники довкілля, що обумовили захворювання	Вид захворювання:	Кількість хворих (% від населення 2017-2019)	Кількість хворих (% від населення 2013-2016)
Тополя, амброзія	Алергія	23,1	56,2

Моніторинг довкілля, виміри якості повітря, водних об'єктів, ґрунтів, земельних ресурсів не проводяться.

Міжнародне співробітництво у сфері збереження довкілля відсутнє.

Планування природоохоронної діяльності не проводиться, ОМС і ОМВ рішення щодо збереження довкілля не ухвалювали.

а) якщо Стратегію не буде затверджено

У випадку, якщо Стратегію розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року не буде затверджено, екологічні проблеми і поточний стан довкілля, у тому числі здоров'я населення, залишаться нагальними незмінним, а саме:

- забруднення повітря, вод, ґрунтів від роботи підприємств та автотранспорту не зменшиться;
- інженерні мережі, зокрема водопостачання та водовідведення будуть зношеними;
- комунальне господарство буде енергозатратним й без належного управління;
- замулення природних проток та явища цвітіння у дельті річки Дністер, необлаштованість прибережних смуг;
- обсяг твердих побутових відходів зростає, присутні стихійні звалища;
- родючість ґрунтів знижується через зношеність систем меліорації та сівозміни у сільському господарстві – немає системи контролю за використанням земель;
- відсутність системи управління відходами, полігону ТПВ;
- не налагоджено співробітництво між громадами в сфері екологічного управління та не укладено договорів про співробітництво між громадами в сфері поводження з побутовими відходами.

В разі неприйняття Стратегії, інерційний характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, серед яких значна амортизація комунального обладнання та незадовільний стан інфраструктури можуть нести загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що ускладнить екологічну ситуацію, невирішеність їх не тільки поглибить кризу, але й поставить під загрозу вирішення основних соціальних проблем та діяльності громади на засадах збалансованого розвитку. Особливу загрозу становитиме

проблема накопичення та утилізації твердих побутових та промислових відходів, що в разі неприйняття рішень щодо належної організації системи управління відходами спричинятиме забруднення повітря, ґрунтів та вод. В разі відсутності проведення заходів зі зменшення шкідливих викидів підприємств, та модернізації комунальних підприємств в повітрі збережеться висока концентрація CO₂, що разом з впливом викидів з підприємств та автотранспорту може завдавати шкоди здоров'ю населення.

б) у разі прийняття Стратегії на територіях, які ймовірно зазнають впливу

В разі прийняття Стратегії характеристики стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я не зміняться, а в перспективі після реалізації заходів Стратегії, які передбачені стратегічними цілями та напрямками АА. Екологічно дружня громада. Збереження та розвиток природних ресурсів.

А.1. Енергоощадна громада

А.2. Ефективне та ресурсоощадне цілодобове водопостачання

А.3. Утилізація 100% ТПВ

А.4. Збереження та раціональне використання об'єктів заліснення

Покращення стану довкілля та екологічної безпеки громади очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців ОТГ.

в) зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Виникнення нових екологічних проблем, в тому числі ризики впливу на здоров'я населення в разі реалізації Стратегії не передбачається. Так само не передбачаються негативні впливи для територій з природоохоронним статусом.

4. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються Стратегічного плану та шляхи їх врахування

При проведенні СЕО проекту Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади розглядались можливі шляхи вирішення екологічних проблем громади, що забезпечать досягнення цілей державної екологічної політики.

Цілі Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року кореспондуються із стратегічними цілями з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, визначені у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року, Національному плані управління відходами до 2030 року, затверджене Розпорядженням Кабінету Міністрів України №117-р від 20 лютого 2019 року Паризькій угоді, ратифікованій Законом України №1469 від 14 липня 2016 року та іншими нормативно-правовими актами.

Екологічні проблеми	Цілі державної екологічної політики	Шляхи вирішення	Врахування в Стратегії
забруднення атмосферного повітря	чисте атмосферне повітря	скорочення викидів у атмосферне повітря від автотранспорту та інших промислових підприємств;	Враховано частково

		збільшення використання відновлювальних джерел енергії; підвищення екологічної культури і управління	
забруднення вод	якісні водні ресурси	реконструкція та оптимізація системи водопостачання та водовідведення; запобігання виснаженню та забрудненню поверхневих і підземних вод; зменшення евтрофікації водойм; збільшення потужностей очисних споруд та впровадження сучасних технологій; впровадження системи відведення дощових і талих вод в усіх населених пунктах громади; встановлення ресурсоефективного та енергоощадного обладнання; збільшення доступу міського населення до централізованих систем водовідведення; підвищення екологічної культури і управління	Враховано
накопичення твердих побутових та промислових відходів	запровадження системи управління відходами	впровадження сучасної моделі поводження з ТПВ на всій території громади; організація сучасного полігону для утилізації або переробки ТПВ; рекультивация полігону із будівництвом сміттєпереробного комплексу; запобігання утворенню стихійного накопичення відходів та ліквідація несанкціонованих звалищ; збільшення частки відходів,	Враховано

		що перероблюються й зменшення частки відходів, що захоронюються на полігонах; виокремлення та утилізація небезпечних відходів, що містяться у складі побутових відходів; утилізація відходів, що утворилися у процесі медичного обслуговування, переробки сировини тваринного походження, що містять небезпечні патогени; налагодження співробітництва між громадами в сфері екологічного управління; підвищення екологічної культури і управління	
забруднення ґрунтів	невиснажені родючі ґрунти	дотримання правил агрокультури, зменшення інтенсивності використання сільськогосподарських земель; відновлення системи меліорації та сівобороту у сільському господарстві, перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних з впливом на земельні ресурси проводити вишукувальні роботи, в результаті яких визначати необхідність зняття родючого шару ґрунту; підвищення екологічної культури і управління	Враховано частково
зменшення біологічного та ландшафтного різноманіття	відновлене біологічне та ландшафтне різноманіття	запобігання зменшенню рослинності, пасовищ, скороченню видової різноманітності; збільшення кількості сучасних зелених зон та місць відпочинку; запобігання порушенням структури і функціонування	Враховано

		природних систем (ландшафтів); підвищення екологічної культури і управління	
високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру	запроваджена система попередження надзвичайних ситуацій	попередження надзвичайних ситуацій; зменшення техногенного навантаження з боку підприємств; ознайомлення населення з можливими ризиками виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; підвищення екологічної культури і управління	Враховано частково

5. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно)

Оцінка ймовірного впливу Стратегії на довкілля відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом’якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			●	
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел			●	+
Погіршення якості атмосферного повітря			●	+
Появу джерел неприємних запахів			●	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			●	
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			●	
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень,			●	+

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
прозорість, але не обмежуючись ними)				
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			•	+
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод			•	+
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму річок			•	+
Відходи				
Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів		•		
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
Земельні ресурси				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			•	
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	
Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			•	+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			•	
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	+
Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому			•	
Порушення або деградацію середовищ існування			•	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
диких видів тварин				
Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			●	+
Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			●	
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)			●	+
Населення та інфраструктура				
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			●	
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			●	+
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків			●	+
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			●	+
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			●	+
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			●	
Екологічне управління та моніторинг				
Підвищення рівня екологічної культури ослаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			●	+
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			●	+
Інше				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			●	

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			•	
Суттєве порушення якості природного середовища			•	
Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			•	
Впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект		•		

На основі експертних оцінок, представлених в таблиці можна зробити такі висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на довкілля:

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації Стратегії не передбачається збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та погіршення його стану. Можливе, навіть, зменшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел і покращення якості атмосферного повітря в разі скорочення викидів у атмосферне повітря від автотранспорту та інших промислових підприємств та створення енергоефективної інфраструктури.

Вплив на водні ресурси. Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії не має призвести до погіршення стану водних ресурсів, зокрема, передбачається реконструкція та оптимізація системи водопостачання та визначення прав власності на системи та мережі водопостачання водовідведення; збільшення потужностей очисних споруд; відведення дощових і талих вод в усіх населених пунктах громади. Намічені заходи зменшать негативний вплив на водні ресурси.

Відходи. Стратегія передбачає впровадження сучасної моделі поводження з ТПВ на всій території громади, що включає в себе формування сучасної та ефективного політики поводження з ТПВ, створення умов для сортування ТПВ, організацію сучасного полігону для утилізації або переробки ТПВ. Крім того, передбачається рекультивація полігону із будівництвом сміттєпереробного комплексу та низка заходів щодо запобігання утворенню стихійного накопичення відходів. В результаті прийняття Стратегії буде вирішено ряд нагальних питань щодо поводження з відходами, що позитивно вплине на довкілля.

Вплив на земельні ресурси. Внаслідок реалізації Стратегії не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, немає таких загроз, як зсуви, селеві потоки, провали землі тощо. З метою недопущення деградації земельних ресурсів через інтенсифікацію сільського виробництва в Стратегії передбачено дотримання правил агрокультури, запровадження меліорації та сівобороту у сільському господарстві, створення системи контролю за використанням земель. Перед проведенням будь-яких робіт, пов'язаних

з впливом на земельні ресурси будуть проведені вишукувальні роботи, в результаті яких визначиться необхідність зняття родючого шару ґрунту (за наявності) або відсутність такої необхідності.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони. В Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість, озеленення дозволить зберегти насадження та створити умови для використання їх в якості рекреації; запобігання порушенням структури і функціонування природних систем (ландшафтів).

Вплив на культурну спадщину. Реалізація Стратегії не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру. Стратегія не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення громади. Передбачено створення нових можливостей для людей з особливими потребами. Інші зазначені в Стратегії заходи передбачають значне покращення ситуації для здоров'я та добробуту населення.

Екологічне управління, моніторинг. Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки, натомість передбачає підвищення енергоефективності управління міським господарством, покращення поводження з відходами та модернізацію системи водовідведення. Водночас Стратегія має бути більш орієнтована на впровадження ефективної системи екологічного моніторингу, який також передбачає і аналіз захворюваності населення.

Кумулятивний вплив. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

6. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, за допомогою яких здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

З метою розгляду альтернативних проектних рішень та їх екологічних наслідків під час СЕО Проекту Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року, було розглянуто «Нульовий сценарій», без впровадження проектних змін та заходів запропонованих Стратегією.

«Нульовий сценарій» – тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження зазначеного документа державного планування.

7. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану або програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що план або програма виконується відповідно до ухваленого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання Документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет. У разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, ОМС вживає заходів для їх усунення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада №932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» затверджено порядок проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, зокрема на засадах смарт-спеціалізації. Відповідно до документу до моніторингу включається такі компоненти як: а) стан виконання плану заходів шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів оцінки результативності виконання завдань і їх прогнозних значень та б) динаміка зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексів конкурентоспроможності регіону та регіонального людського розвитку.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого кола відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Стратегії індикаторів може включати еколого-економічні та екологічні індикатори:

- економія бюджетних коштів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- економія енергетичних ресурсів в результаті впровадження енергоефективних заходів;
- обсяги коштів МТД, кредитів, інвестиційних ресурсів фінансових установ в проекти енергоефективності, залучені містом;
- обсяги коштів, залучених населенням в рамках «теплих кредитів»;
- зменшення / збільшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними та пересувними джерелами забруднення;
- обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища;
- кількість осіб, залучених до заходів з екологічної освіти.

Пропонується розширити кількість екологічних індикаторів шляхом використання таких.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Стратегії

№	Індикатор
Забруднення повітря	
1.	Частка відновлювальних джерел енергії (включно з гідроенергетичними потужностями та термальною енергією)

2	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел
3	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від пересувних джерел
4.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності
	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
Водні ресурси	
5.	Сільське населення, яке має доступ до покращених умов санітарії
6.	Міське населення, яке має доступ до централізованих систем водовідведення
7.	Скиди забруднених стічних вод у водні об'єкти
8.	Обсяги забору та використання свіжої води
Озеленення/Лісистість	
9.	Рівень озеленення території МТГ
10	Площа земель природно-заповідного фонду
11	Площа лісів
Ґрунти	
12.	Питома вага площі сільсько-господарських угідь екстенсивного використання (сіножатей, пасовищ) у загальній території країни
13	Питома вага площі деградованих земель
Відходи	
14.	Обсяги утворення ТПВ на території МТГ
15.	Обсяги утворення промислових відходів на території МТГ
16.	Частка відходів, що захоронюються
Здоров'я населення	
17.	Рівень захворюваності населення МТГ

8. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Транскордонні наслідки відсутні.

9. Резюме інформації, передбаченої пунктами 2-9 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

1. Стратегія розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року базується на принципі сталого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку МТГ включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади.

2. Екологічна ситуація на території МТГ характеризується відносною стабільністю показників. Разом з тим, висока зношеність інфраструктури громади, низький рівень енергоефективності, відсутність належного поводження з твердими побутовими відходами, зокрема їх переробки та захоронення, зношеність інженерних мереж водопостачання та водовідведення.

3. Основними екологічними проблемами громади є забруднення атмосферного повітря, вод, ґрунтів, високий ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

4. Стратегія в цілому спрямована на зменшення впливів на довкілля. Цілі Стратегії узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними в «Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та «Стратегії розвитку Одеської області на 2021-2027 роки».

5. реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох оперативних цілей Стратегії може привести до покращення екологічної ситуації.

6. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

7. Моніторинг ефективності впровадження Стратегії за допомогою екологічних індикаторів є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме впровадження Стратегії, та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку МТГ.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Біляївської міської територіальної громади до 2031 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та з прагненням мінімізації негативних ризиків. Реалізація Стратегії, за умови дотримання екологічних вимог, має сприяти збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Такий підхід має забезпечити стійкий розвиток громади, яка поєднуватиме можливості розвиненої транспортної інфраструктури, відповідального бізнесу, цінних природних ресурсів та конкурентоспроможного людського потенціалу й дозволить покращити якість життя мешканців Біляївської міської територіальної громади.

Розробники СЕО:

Денисюк Христина

Магістр з менеджменту організацій

Руденко Андрій

Магістр з екології